

Kardimang

Bhakti
TULLIND

IGOR STRAVINSKI (1882 Oranienbaum — 1971 New York), vene helilooja ja dirigent. 1905. aastal lõpetas ta Peterburi ülikooli õigusteaduskonna, muusikat õppis Rimski-Korsakovi juures. 1910. siirdus Stravinski Sveitsi, 1920—1939 elas Pariisis ja siis kuni elu lõpuni USA-s. Tema žanriliselt mitmekülgnes loomingus, kus mahuka osa moodustavad muusikateatrile kirjutatud teosed, on eristatavad kolm perioodi. Esimene neist, mis lõppes balletiga «Sõduri lugu», põhineb vene rahvuslikel traditsioonidel, sisaldades endas ka impressionistlikke mõjutusi. Teine, neoklassitsistlik periood kestis ligikaudu 1940-ndate aastateni. Kolmandal, nn. Ameerika perioodil kirjutatud teosed on põhiliselt dodekafoonilised.

Stravinski on läbi proovinud palju kompositsioonitehnikaid, žanre, vorme, ka sünteesvorme; tema huvitavate kõlavärvide ja erakordselt rikka rütmipildiga loomingus üks põhilisi kohti on lavamuusikal. Kogu maailmas on mängitavad Stravinski balletid «Tulilind» (1910), «Petruška» (1911), «Püha kevad» (1913, eesti laval 1971), «Sõduri lugu» (1918, e. l. 1963), «Pulm» (1923), «Apollon Musagète» (1928), «Haldja suudlus» (1928, e. l. 1971), «Kaardimäng» (1937), «Orpheus» (1948, e. l. 1969 ja 1979), «Agoon» (1957) ning ooperid «Ööbik» (1914), «Mavra» (1922, e. l. 1976), «Elupõletaja tähelend» (1951, e. l. 1977) ja ooper-oratoorium «Kuningas Oidipus» (1927). Erilise kõlapinna leidis balletilooming, «Püha kevadet» nimetas Alfredo Casella koguni «pimestavaks majakaks, mille suunas noored heliloojad lähevad».

Suurt rolli helilooja elus mängis Sergei Djagilev, Pariisis tegutsenud vene balletitrupi juht, kes Stravinski orkestrifantaasiat «Ilutulestik» kuulates tundis temas ära ideaalse balletimuusika looja ning tema ärgitusel helilooja esimene ballett «Tulilind» sündiski, ning kanti esmakordselt ette Pariisis.

«Tulilinnus» on tegemist vene rahvusliku ainekuga ja koloriidiga. Selle balleti loomist võib seostada «Mir iskusstva» mõjutustega mineviku stiiliseeritud kujutamise ja rafineeritud vormi tõttu. See sajandivahetusest kuni 20-ndate aastate keskpaigani tegutsenud kunstnikerühmitus ühendas endas küllaltki erinevate suundadega kunstnikke (tuumiku moodustasid A. Benois, L. Bakst, I. Bilibin, N. Roerich, hiljem B. Kustodijev jt.), kelle ühisjoonteks olid loova isiksuse sõltumatuse tunnistamine ja püüe saavutada kõrget esteetilist kultuuri.

«Kaardimäng» on hilisemaid ballette, kuulub neoklassitsistlikku perioodi. Selles on Stravinski suurt rõõmu tundnud mängust, oli ju ka teater tema jaoks eelkõige mäng. Helilooja intellektuaalsele natuurile oli vastuvõtmatu avalik tundelisuus, seepärast on ka tema lavateoste puhul enamasti põhjust rääkida tinglikust teatrist vastandina läbielamisteatrile.

I. Stravinski portree joonistas P. Picasso.